

Událost(né dění) x proces

Proces je zkrátka to, co můžeme krok za krokem popsat. Naproti tomu událost je takto popsatelná jen zčásti, a to z té méně významné, méně „podstatné“ části. Ale bylo by zpozdilé vidět ten rozdíl jen jako rozdíl mezi tím, co je vidět a co vidět není. To, co je v určité situaci a chvíli právě vidět (= k čemu lze rovnou přistoupit), je jenom částí předmětné stránky, která je obvykle nesmírně složitá, takže se k některým jejím složkám můžeme dostávat jen s největším úsilím a za pomoci náročných metod a prostředků (navíc jak jdeme stále blíž k těm nižším až nejnižším strukturám, přestává mít smysl ono „vidění“ – jde pak už jen o nejrůznějšími nástroji zprostředkovaný „přístup“, ztrácející možnost vztáhnout se k něčemu individuálnímu a spoléhající na „zprůměrování“ a statistiku). Jinak řečeno: ne každý proces (resp. ne vše, co se nám jeví jako proces, co za určitých okolností rozpoznáváme jako proces) je skutečně událostí, ale každý proces je jakousi hromadou či strukturou změn, které jsou vposledu (na nižších a nejnižších úrovních) událostného charakteru. Rozhodující pro posouzení, zda jde o pouhý proces nebo o (pravou) událost, je rozpoznání, zda jde o „vnitřní integritu“, tj. o dění, jehož počátek a konec není stanoven zvenčí (např. vnějším pozorovatelem, jak tomu je u událostí dějinných). Takové rozpoznání je ovšem značně nesnadné, zejména pro přístup, zatížený výhradním soustředěním na vnější, předmětnou stránku procesu. Takové zpředměťující myšlení je ovšem čímsi až historicky vzniklým, kdežto předpoklad vnitřní integrity dokonce u procesů, které integrovány ve skutečnosti nejsou, je nejen starší a původnější (takříkajíc geneticky zděděný, u vyšších živočichů běžný, i když tam zajisté nejde o vědomí a myšlení lidského typu), ale je jakoby samozřejmé (dokud není určitými postupy reflexe problematizováno). Myšlenka ryze předmětných procesů je konstrukcí, její původ se asi omezuje na nejstarší řecké myslitele (zejména od Eleatů jako asi prvních).

(Písek, 050407-1.)